

Ný staða hjá heimilislæknum

Þórir B.
Kolbeinsson

ÞEGAR HEIMILISLÆKNAR horfa um öxl til nýliðins árs verður þeim ljóst að það ár einkenndist af baráttu fyrir réttindum og tilveru stéttarinnar. Þessi barátta heimilislækna hefur staðið lengi en náði vissu hámarki á árinu í kjölfar þess sem heilsugæslulæknar upplifðu sem aðför að kjörum sínum þegar reynt var að taka af þeim vottorðagreiðslur. Þær vottorðadeilur leystust eftir hörð viðbrögð lækna en höfðu þá misboðið mörgum læknum og tveir stórir hópar lækna gripu meðal annars til uppsagna. Skyndilega varð auðveldara að ná eyrum ráðamanna og útskýra vandamál stéttarinnar en árangur viðræðna og skilningur ráðuneytismanna virtist lítil.

Kröfur heimilislækna voru einfaldar að okkar mati; sambærileg launa- og starfskjör við aðra sérfræðinga. Valkostir um starf á heilsugæslustöðvum en einnig sem sjálfstætt starfandi heimilislæknar með sambærilega gjaldskrársamninga og sérfræðilæknar í stofurekstri hafa. Þessa sögu hef ég reyndar rakið í fyrri pistlum en hér skal getið þess sem gerst hefur síðan og horft til framtíðar.

Tveir þýðingarmiklir áfangar náðust í haust. Þann 15. október kom úrskurður um launakjör heilsugæslulækna frá kjaranefnd og 27. nóvember gaf heilbrigðisráðherra út viljayfirlýsingu í þremur liðum.

Úrskurður kjaranefndar er mjög þýðingarmikill fyrir heilsugæslulækna þó ekki uppfyllti hann allar væntingar og kjarabætur hafi komið misjafnlega niður á mismunandi hópa. Í fyrsta sinn voru fengar þýðingarmiklar samanburðartengingar við launakjör annarra sérfræðilækna. Þetta voru í fyrsta lagi að fastalaun sérfræðinga í heimilislæknastétt voru ákveðin hin sömu og sérfræðinga á sjúkrahúsum. Í öðru lagi var gjaldskráreining tengd sérfræðieiningaverði, þó ekki kæmi skýrt fram hvernig, og í þriðja lagi voru gæsluvaktgreiðslur í héruðum tengdar vaktgreiðslum sérfræðilækna á sjúkrahúsum þó ekki yrðu þær sambærilegar. Þessar þrjár tengingar eru gífurlega þýðingarmiklar fyrir samningsstöðu heilsugæslulækna í framtíðinni og skapa forsendur til að yfirgefa það fyrirkomulag að kjaranefnd úrskurði um launakjör heilsugæslulækna. Ég er sannfærður um að þessar þýðingarmiklu úrbætur fengust aðeins í kjölfar þeirrar baráttu sem heimilislæknar hafa háð.

Á haustdögum varð töluverð umræða um málefni heilsugæslunnar á Alþingi og í samfélaginu en ljóst varð að stjórnarflokkarnir lögðust alfarið gegn hugmyndum heimilislækna um sjálfstæðan stofurekstur sem byggðist á ríkjandi gjaldskrárkerfi sérgreinalækna en virtust þó opna á aðra möguleika fyrir slíkum stofurekstri. Þannig virtist stefna í harðnandi átök því fyrsta nóvember tóku gildi uppsagnir

heilsugæslulækna á Suðurnesjum og fyrsta desember var yfirvofandi útganga heilsugæslulækna í Hafnarfirði. Félag íslenskra heimilislækna (FÍH) mótaði nýjar tillögur um úrbætur fyrir heimilislækna og lagði fyrir heilbrigðisráðherra og í framhaldi af því gaf hann út viljayfirlýsingu þann 27. nóvember í þremur liðum. Af hálfu FÍH var talið að þessi yfirlýsing skapaði þær forsendur að rétt væri að vinna eftir henni.

Í kjölfar þessa ákváðu uppsagnarhópar að fresta aðgerðum. Því miður tóku við farsakennd viðbrögð á Suðurnesjum. Heilsugæslulæknar þar höfðu alltaf verið hvattir til að draga uppsagnir til baka af heimamönnum og stór borgarafundur í nóvember samþykkti að beina þeim tilmælum til lækna að leita sátta og koma aftur til starfa. Þegar hins vegar lækarnir sóttu allir aftur um stöður sínar mætti þeim kuldaleg afstaða stjórnanda Heilbrigðisstofnunar Suðurnesja og þeim var tjáð að ekki stæði til að ráða þá alla og launakjör sem í boði væru yrðu lakari. Rétt er að horfa til þess að fyrir nokkrum árum ríkti alvarlegur heilsugæslulæknaskortur á Suðurnesjum og þá var um helmingur þeirra lækna sem störfuðu þar beinlínis sóttur út fyrir landsteinana með vilyrðum um góð launakjör. Árangurinn varð full mönnun og kröftugt uppbyggingarstarf heilsugæslunnar, kennslu nema og fræðastarfs, en hefur nú verið rústað af skammsýni ráðamanna. Auðvitað réðu lögmál markaðarins og í þeim læknaskorti sem ríkir hafa lækarnir allir ráðið sig annað en eftir situr almenningur með ófylltar þarfir og óánægju eins og sjá má í fjölmiðlum. Því miður virðist hróplegt ósamræmi í framkomu yfirvalda í þessu máli og yfirlýsinga um áherslu á heilsugæslu.

En nánar varðandi yfirlýsingu ráðherra. Í fyrsta lagi segir að ráðherra undirbúi að heilsugæslulæknar fari undan kjaranefnd ef stjórn FÍH óski þess. Stjórnin hefur þegar kannað hug heilsugæslulækna og félaga FÍH. Níutíu og átta vildu fara undan kjaranefnd og 25 vildu vera áfram. Stjórnin hefur undirbúið beiðni um að fara undan nefndinni og ætti að geta orðið af því á þessu vorþingi. Við tekur samninganefnd LÍ.

Í öðru lagi er gert ráð fyrir að skipulag þjónustu heimilislækna geti verið í formi heilsugæslustöðva og hins vegar í formi sjálfstætt starfandi heimilislækna. Á heilsugæslustöðvum verði unnið að úrbótum kjarasamnings fyrir heilsugæslulækna þegar búið er að fara undan kjaranefnd. Hugmyndir FÍH eru í þá veru að lækna geti valið um að vera á fastalaunum en einnig að hægt sé að vera á allt að 100% gjaldskrárgreiðslum.

Höfundur er formaður Félags íslenskra heimilislækna og situr í stjórn Læknafélags Íslands.

Sjónarmið þau er fram koma í pistlunum **Af sjónarhóli stjórnar** eru höfundar hverju sinni og ber ekki að taka sem samþykktir stjórnar LÍ.

Þriðji og þýðingarmesti hluti yfirlýsingarinnar er að þróað verði fyrirkomulag sjálfstætt starfandi heimilislækna. Þeir samningar verði byggðir á gildandi samningum heimilislækna utan heilsugæslustöðva. Hins vegar verði lögð áhersla á að samið verði um stærð samlags heimilislækna, bæði sjálfstætt starfandi og á heilsugæslustöðvum, og þar með skapast forsendur fyrir mati á því hversu marga heimilislækna þarf á Íslandi sem yrði viðurkennt af heilbrigðisráðuneytinu og ætti að stefna að. Þegar hefur verið skipuð samninganefnd af LÍ og þessir samningar eru í undirbúningi.

Staða heimilislækninga ætti að verða mun öflugri ef þessar úrbætur fást fram og má líta svo á að forsendur séu þá fengnar fyrir að sérfræðingsstarf í þessari grein sé orðið sambærilegt starfi í öðrum greinum. Þannig á starfið að geta verið áhugavert fyrir sérfræðilækinn og einnig unglækinn sem hyggst velja

sér grein. Því miður eru launakjör unglækna í heilsugæslu þó ekki ásættanleg enn, ekki frekar en á sjúkrahúsum og hefur það verið rætt við ráðamenn. Þetta atriði og fleiri þarfnast frekari úrbóta.

Ef þessum áfanga lýkur farsælega taka við aðrar áherslur meðal heimilislækna. Efla þarf fagið sjálft. Vinna þarf að símenntun, fræðslu og gæðamálum. Erlendis hefur gífurleg uppbygging orðið í þessum málaflokkum heimilislækna einmitt í kjölfar farsælla úrlausna á kjara- og stéttarmálum. Slík efling á faglegri vinnu eykur ánægju í starfi og styrkir stöðu fagsins sem nauðsynlegt er í kjölfar erfiðra átaka og óánægju. Eins og fram kemur að ofan eru væntingar okkar heimilislækna til yfirlýsingar ráðherra miklar og nú verða verk hans að tala. Forsendur úrbóta eru fyrir hendi, ber ráðherra gæfu til að sjá til þess að þær verði að veruleika?

Formannaráðstefna Læknafélags Íslands

Boðað er til formannafundar skv. 9. grein laga Læknafélags Íslands föstudaginn 11. apríl í húsnæði læknasamtakanna að Hlíðasmára 8, Kópavogi.

Dagskrá:

- 10:00-12:30 Skýrsla formanns LÍ um afgreiðslu ályktana aðalfundar 2002, störf stjórnar og stöðu helstu mála. Skýrslur formanna aðildarféлага, samninganefnda og helstu starfsnefnda eftir atvikum.
- 12:30-13:30 Matarhlé
- 13:30-15:00 Skýrslur helstu starfsnefnda
Umræður
- 15:00-15:30 Kaffihlé
- 15:30-17:00 Áframhald umræðna
Önnur mál

Fundarlok verða á heimili formanns að Hæðarseli 28, Reykjavík.